

מפמ"ר: אילה רייכרט | מפקחת ארצית על החינוך המוזיקלי בחמ"ד וממונה קוריקולרית ותו"ל אומניות כתיבה: רונית יעקבי ואודיה מויאל



קהל היעד

רב גילאי



משך הזמן המומלץ

שיעור אחד



הקשר הוראה

במסגרת שיעור מוזיקה במהלך השנה

מבוא

דמותה של נחמה ליבוביץ (1905-1997) צריכה ללמד כל אחת ואחד מאיתנו מהי אהבת התורה ואהבת ההוראה.

"נחמה הייתה תלמידת חכמים גדולה בתנ"ך ומורה יוצאת דופן שייסדה גישה חדשה ללימוד המקורות היהודיים ואישה שהשפיעה על אלפי מחנכים במהלך המאה [...] הצטיינה בעצם בתחום נוסף, ביחסי אנוש" (לאה אברמוביץ מתוך הקדמת הספר סיפורי נחמה).

נחמה הייתה פרשנית, פרופסור למקרא וכלת פרס ישראל בתחום החינוך, אך עם כל זה היא לא פסקה מלהיות "בשטח"; היא לימדה אנשים ומורים רבים שיעורי תורה ובמשך 50 שנה הייתה כותבת מדי שבוע גיליון פרשת שבוע עם שאלות, שעליו היו עונים אנשים מהארץ ומהעולם - הגיליונות של נחמה. עידית איצקוביץ מספרת עליה: "היא הקדישה את כל חייה להעברת אוצרות הקודש לעם ישראל. נחמה אמרה פעם: אני חושבת שאנשים התחילו להתעייף מהטלוויזיה. הם רוצים לחזור ללימוד תורה. עוד אמרה: כל כך הרבה אנשים מגיעים

לפה (לביתה) ללימוד, אף שאינם מקבלים ציונים, תעודות או אפילו גמול השתלמות". (מתוך הספר סיפורי נחמה)

קישור לערך בוויקיפדיה העוסק בדמותה



מטרות היחידה

- ✓ התלמידים יכירו את השיר "נח" וילמדו על המאפיינים המוזיקליים שבו.
- ✓ התלמידים יתוודעו לדמותה של נחמה ליבוביץ ולפרשנות שלה על פסוק ט, פרק ו בספר בראשית:

"אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדַרְתּוֹ אֶת הָאֱ-לֹהִים הַתְּהַלֵּךְ נֹחַ."



מהלך היחידה

- לצד ההיכרות עם השיר המורה יספר על נחמה ליבוביץ ועל תרומתה ללימוד התורה בארץ.

היכרות עם השיר

אפיונים מוזיקליים:

- מבנה השיר: א ב
 - א. משפט ראשון נשאר פתוח ומסתיים על הדומיננטה, והמשפט השני נסגר בטוניקה.
 - ב. נפתח בקפיצה של אוקטאבה, כדי להדגיש את המילים "את האלוקים" שחוזר על עצמו שלוש פעמים.
- החלק חוזר פעמיים: בפעם הראשונה נגמר בדומיננטה, ובפעם השנייה בטוניקה.

• רקע:

רשי: בדורותיו - יש מרבתינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאילו היה בדור של צדיקים היה צדיק יותר.

יש שדורשים אותו לגנאי: לפי דורו היה צדיק ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב כלום.

נחמה: הקושי הוא בתוספת המילה "בדורותיו", וחשוב ללמד את תלמידינו דיוק בכל מילה. תשומת הלב **לייתור הלשון** - של מילה אחת, של שתי מילים, של פסוק שלם - הוא אחד מן הקניינים הגדולים שאנו קונים על ידי העיסוק בפרשנים קדמונים. מה רב ערכה של מילה אחת.

כדי להסביר לתלמידים כיצד יש בכוח מילה אחת לשנות את משמעות פסוקנו וכיצד יוכל להסתמך עליה גם דורש לגנאי וגם הדורש לשבח, רצוי שהמורה, בייחוד בכיתות הנמוכות, יקרא את הפסוק לתלמידיו בשתי הטעמות שונות. לפי הדורש לגנאי יש לקרוא את המילה "בדורותיו" בטון של זלזול, כאומר: מילא, מה גבורה יש בדבר להיות צדיק בדורות כאלה? ואילו לפי הדורש לשבח יש לקרוא את המילה "בדורותיו" בהרמת קול, בטון של מתן חשיבות, כאומר: ראו כוחו של אדם זה, שאפילו בדורות כאלה יכול היה לשחות נגד הזרם העכור ולעמוד בצדקתו. (מתוך לימוד פרשני התורה ודרכים להוראתם, ספר בראשית, נחמה ליבוביץ)



הצעות לדרכי עבודה

א. <

1. התלמידים ימנו כמה פעמים חוזרת כל אחת מהמילים: נח, צדיק, איש, תמים.
2. התלמידים יבחרו את אחת המילים שנזכרו וילוו אותה במחיאה, מילה נוספת בטפיחה, עוד מילה ברקיעה, והאחרונה באצבע צרדה.
3. התלמידים ימצאו את הצלילים המודגשים וילוו אותם בתוף או בדרבוקה.
4. הכיתה תתחלק לשתי קבוצות שילוו ויתזמרו במקביל בקולות הגוף ובכלי הקשה לפי ההצעות הקודמות.

ב. <

1. הכיתה תתחלק לשלוש קבוצות. כל קבוצה תשיר גרסה מלודית של "את האלוקים", וכולם ישירו "התהלך נח".

2. אפשר ללוות בכלים מלודיים משפט ראשון בדו, משפט שני בסי במול, משפט שלישי בלה במול ומשפט רביעי בסול.

בפעם השנייה חוזר, אבל בסיום במקום סול (הדומיננטה) יבוא דו (הטוניקה).

התלמידים ימצאו גרסת ראפ לטקסט ויוסיפו גם טקסט משל עצמם, ויבצעו את גרסת הראפ לפני השיר ואחריו.

להלן תווי השיר:

נח

בראשית ו, ט / לחן: לאה אולשר

The musical score is written for three parts: Voice, Soprano Recorder (S. Rec.), and Glockenspiel. The key signature is two flats (Bb and Eb), and the time signature is common time (C). The lyrics are written below the voice part. The score includes a first ending and a second ending for the voice part, and corresponding parts for the recorder and glockenspiel.

Voice lyrics:
תו ו-דו-ב-י-ה ה מיסת דיק-צ איש ח-ג
מיס - ת דיק-צ איש מיסת דיק-צ איש ח-ג
תו ו-דו-ב-י-ה ה מיסת דיק-צ איש ח-ג

S. Rec. lyrics:
קים לו-א-ה את
קים לו-א-ה את
קים לו-א-ה את
ח-ג 1- לק-ה-הת
ח-ג 2- לק-ה-הת

Glockenspiel lyrics:
1.
2.